

NY JUSTITIA-ANALYSE:

Myndighedskontrol uden retskendelse i stigning

Trods et politisk ønske om mindre myndighedskontrol viser nye tal, at antallet af love og bekendtgørelser, der giver myndighederne adgang til at udføre tvangsindgreb over for borgere og virksomheder uden en retskendelse, stiger. Det forringer erhvervslivets retssikkerhed og udhuler grundlovens beskyttelse, vurderer Justitia, som derfor anbefaler, at forudgående retskendelse skal være hovedprincippet.

Grundlovens § 72 beskytter boligens ukrænkelighed ved at kræve en dommerkendelse forud for myndigheders adgang til privat ejendom, "["hvor ingen lov hjemler en særegen undtagelse"](#)" Også Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 8 beskytter boligens ukrænkelighed. Det betyder med andre ord, at myndighederne ikke kan tiltvinge sig adgang til privat ejendom, det gælder også erhvervslivets private ejendom, uden enten en forudgående retskendelse eller en særlig lov, som giver myndighederne den ret *uden* at have en forudgående retskendelse.

En ny analyse fra Justitia, "Myndighedskontrol uden retskendelse", viser nu, at netop antallet af særlige love, som giver myndighederne ret til at kontrollere borgernes private ejendom uden retskendelse, er i stigning. I perioden 2009-2022 er antallet steget med 26 procent, så der i dag er 283 love og andre bestemmelser, som giver myndighederne den ret. Samtidig viser analysen en tendens, at der nu indføres flere kontrolbestemmelser *uden* retskendelse, end *med*, og at det ofte sker uden særlig begrundelse. Stigningen sker på trods af, at der i 2018 blev nedsat en tværministeriel arbejdsgruppe, som netop skulle gennemgå og vurdere nødvendigheden af det stigende antal bestemmelser uden retskendelse.

"Det bør bekymre i en retsstat som Danmark, at myndighedskontroller uden forudgående retskendelse nu ser ud til at være reglen og ikke undtagelsen. Det forringer retssikkerheden og udhuler grundlovens bestemmelse. Man skal ikke forveksle det her med, at man som borger og virksomhed skal have mulighed for at unddrage sig kontrol, hvis der er mistanke om ulovligheder. For i de tilfælde vil myndighederne netop kunne få en retskendelse hos domstolene. Den tendens, vi ser nu, er, at myndighederne overtager domstolenes rolle – og det er ikke sundt i en retsstat", siger Henrik Rothe, som har ledet projektet i Justitia.

Anbefaler forudgående retskendelse eller tungtvejende argumenter

Justitia anbefaler derfor blandt andet, at der i retssikkerhedsloven som udgangspunkt indføres krav om forudgående retskendelse – og i hvert fald tungtvejende grunde, hvis princippet fraviges. Samtidig efterlyser Justitia en opfølgning på det arbejde, som blev igangsat i 2018.

"Når man nedsætter en arbejdsgruppe, som på baggrund af en kritik af den manglende retssikkerhed på området skal se på, hvordan man kan rette op, så er det jo næsten paradoksalt, at det er gået den modsatte vej. Det er ikke længe siden, at netop manglende forudgående retskendelse, på

foranledning af Venstre, blev taget ud af et lovforslag om kontrol på transportområdet. Jeg håber, det er et udtryk for fornyet fokus på området', siger Henrik Rothe.

Kontakt

Henrik Rothe, Projektleder, mobil 2481 0071

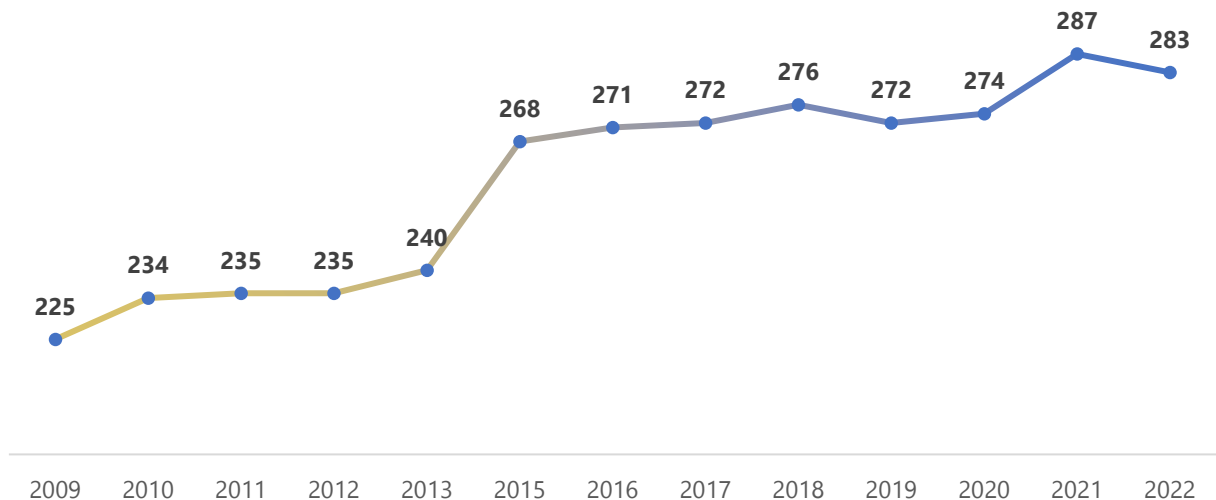
Søren Staghøj, kommunikationskonsulent, mobil 2548 5912

Se fakta på næste side.

Fakta

Læs hele analysen ["Myndighedskontrol uden retskendelse"](#)

Figur 1: Samlet antal love, bekendtgørelser mv., der giver adgang til tvangsindgreb uden retskendelse

*Se metode og forbehold for optællingen i analysen

Grundlovens § 72

"Boligen er ukrænkelig. Husundersøgelse, beslaglæggelse og undersøgelse af breve og andre papirer samt brud på post-, telegraf- og telefonhemmeligheden må, hvor ingen lov hjemler en særegen undtagelse, alene ske efter en retskendelse".

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 8

"1. Enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance.

2. Ingen offentlig myndighed kan gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, undtagen for så vidt det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres ret og frihed."

Kilde: "Myndighedskontrol uden retskendelse". Justitia juni 2022.

Ændring af lovforslag på transportområdet L 62 A

I analysen anvendes følgende lovforslag som eksempel

- <https://www.ft.dk/samling/20211/lovforslag/l62a/index.htm>